

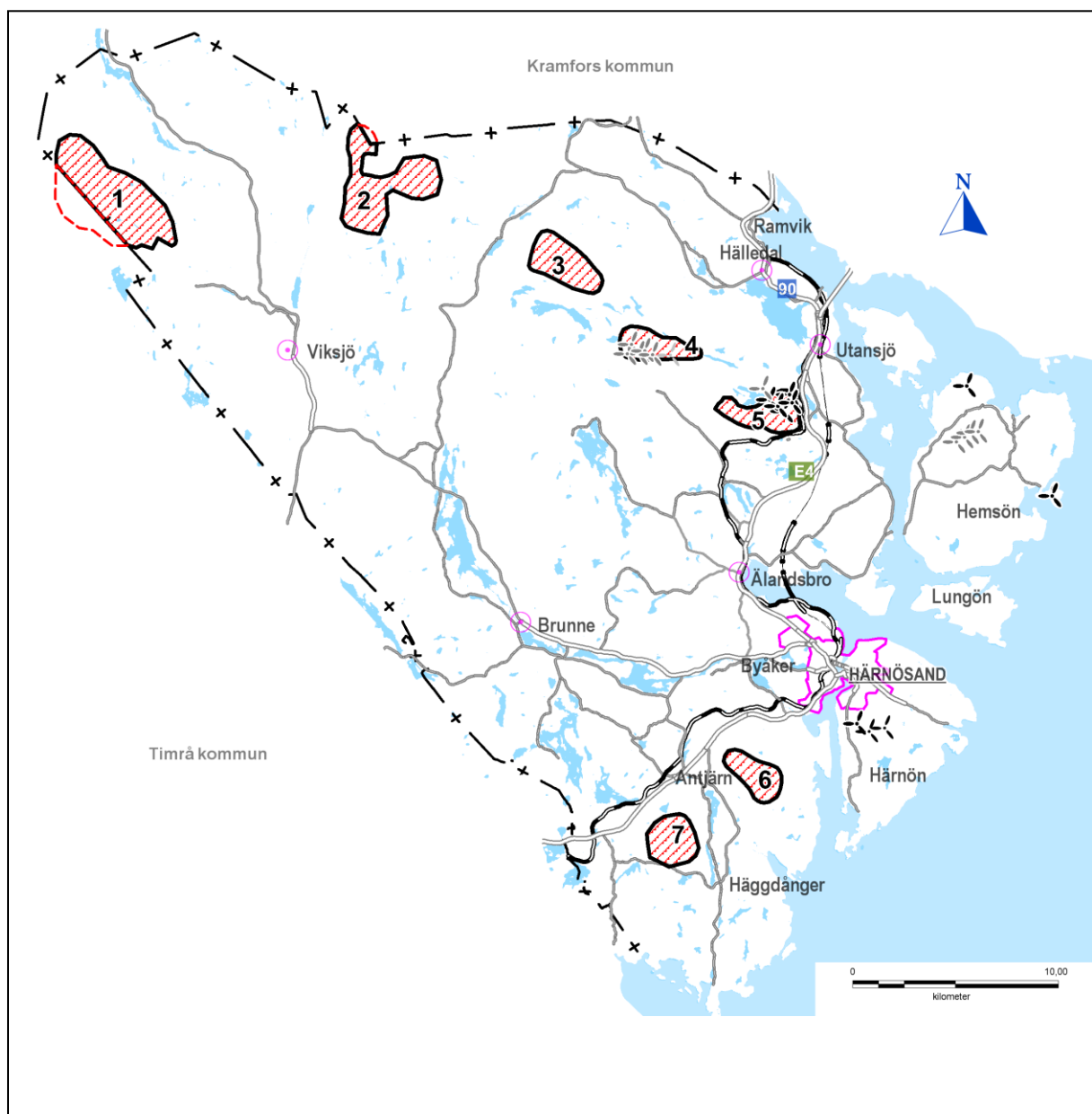
Härnösands
kommun
Samhällsförvaltningen

Tematiskt tillägg till
Översiktsplan 2011
**Vindkraft i
Härnösand**

Härnösands kommun
Västernorrlands län

Utlåtande efter utställning

Dnr: SAM 11/957.212
Upprättad: 2012-10-31

Bakgrund

Syftet med vindkraftsplanen är främst att avgränsa vilka områden i kommunen som bedöms lämpliga för vindkraft samt ge riktlinjer för hur etableringar kan utformas.

Förslaget till vindkraftsplan har varit utställt för granskning mellan den 27 juni till den 15 september 2012. Planen har annonserats i lokalpressen och förslaget till vindkraftsplan har varit uppsatta i Sambiblioteket och Johannesbergshuset samt funnits tillgängliga digitalt på kommunens hemsida.

Utlåtandet efter utställningen utgör underlag till antagandehandlingen till Vindkraft i Härnösand – Tematiskt tillägg till Översiktsplan 2011.

21 yttranden och två namnlistor plus länsstyrelsens yttranden, där yttranden från statliga myndigheter ingår, har kommit in under utställningstiden. Synpunkterna har kommenterats i utlåtandet och förslag till revideringar lämnats.

Samlad bedömning

De synpunkter som kommit in är både för och emot en vindkraftsutbyggnad. En del redaktionella ändringar har gjorts utifrån yttrandena som inte påverkar planens innebörd. Område 7 har beskurits i sin östra gräns med hänsyn till höga naturvärden och närhet till bebyggelse. Område 4 har också beskurits i sin östra gräns med hänsyn till höga naturvärden.

Läsaranvisning

Yttrandena redovisas i två delar:

- Generella synpunkter, del 1
- Områdesvisa synpunkter, del 2

Del 1 Generella synpunkter på planförslaget

Kramfors kommun, Sundsvalls kommun och TeliaSonera Access AB (Skanova) har yttrat sig och har inga erinringar mot förslaget.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen skriver:

För vissa områden saknar sammanhängande resonemang kring lämplighet i förhållande till det nyttjande och de värden som karaktäriserar områdena.

Kommentar: Område 4 och 7 har beskurits i sina östliga gränser med hänsyn till höga naturvärden och närhet till bebyggelse.

Inför antagande revideras planen enligt följande: Områdesgräns för område 4 och 7 ändras.

Kommunen har i utställningsversionen på karta och i text redovisat riksintressen på ett bra sätt. Områden som berörs av försvarets intressen har justerats eller tagits

---

---

bort. Forsvarsmakten har trots detta ytterligare synpunkter på några områden vilket bör justeras.

Kommentar:

Frågan om konflikter med totalförsvarets intressen får hanteras senare i tillståndsprocessen. Exploatören får i sin kontakt med försvaret se till att enskilda verks placering inte kommer i konflikt med försvarets intressen.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Inga ändringar föreslås.

För vissa fornlämningar kan förutom utredning även en arkeologisk förundersökning bli nödvändig för att avgränsa fornlämningens utbredning.

Kommentar:

I planförslaget står det att kulturhänsyn ska tas. Kulturvärdesinventeringar kan krävas. Under byggnationer bör ett skyddsavstånd på 100 meter till kulturvärden tillämpas.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Redaktionella förändringar har gjorts.

Utställningshandlingarna innehåller ingen annan information om de geologiska förhållandena i respektive område än det som redovisas i den kommunomfattade översiktsplanen vilket länsstyrelsen anser är en brist. Det är enligt länsstyrelsens mening av intresse för planens genomförbarhet att grovt värdera och redovisa de geologiska förutsättningarna för etablering i respektive område.

Kommentar:

Nytt stycke "Geologiska förutsättningar" har lagts till i vindkraftsplanen.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

2.1.6 Geologiska förutsättningar Härnösands kommun bedöms generellt ha goda geologiska förutsättningar för vindkraftsetableringar. Vid etableringar kan fördjupade analyser krävas. I föreslagna områden finns inga kända ras- eller skredrisker". En kortare text angående geologiska förutsättningar har också lagts till för respektive område.

Folkpartiet ser problem med att redan nu ansöker vindkraftsamordnare om tillstånd att få uppföra vindkraftverk inom kommunen innan planen är fastställd. Det är djupt olyckligt om tillstånd hinner lämnas inom de områden som är omtvistade innan planen är klar. Bli det så kan man undra över planens värde. Pågående arbete med planen blir helt enkelt uddlöst. Dåligt underhållna verk eller kvarlämnade uttjänta verk är en tydlig förorening av miljön. Denna problematik vid avveckling borde beröras översiktligt.

Teracom ser positivt på utbyggnaden av vindkraft i Sverige. Det kan dock i vissa fall uppstå konflikter mellan vindkraftverkens placering och befintlig radiokommunikation.

Centerpartiet är positiv till förslaget till vindkraftplan. Det bör vara en tuffare skrivning i planen angående lokalt ägande och utdelning i så kallade bygdemedel. Härnösands kommun ska rekommendera att ortsbefolkning, kommun och näringsliv ska så långt som möjligt erbjuda möjlighet till delägande. 1 % av bruttointäkten ska delas ut i bygdemedel till berörda. Största möjliga miljöhänsyn ska tas vid väg- och anläggningsbyggen.

Kommentar:

Under 2.4.9 står det "Vid avveckling bör vindkraftverken demonteras och åtgärder i övrigt vidtas så att platsen i största möjliga mån återställs till ursprungligt skick": Ordet bör ändras till ska. Ansvaret för avveckling regleras även genom miljöbalken.

Av kapitel 2.4 framgår tydligt att väg och el-dragningar orsakar stor påverkan på omgivande mark och vegetation.

Det står i planen att Härnösands kommun förutsätter att vindkraften ger lokal nytta genom bygdepeng och/eller att lokalt delägande möjliggörs. Frågan om bygdepeng/andelsägande/kooperativ kan dock inte bestämmas i en översiktsplan. Det är bra när intresseorganisationer engagerar sig i lokal vindkraft och dess möjlighet att bidra ekonomiskt till landsbygdens utveckling. Det finns flera goda exempel där ersättning har avtalats, men det finns inga riktlinjer, policy eller rekommendationen som reglerar detta. Frågan kan tas upp i varje särskilt projekt och i dessa sammanhang kan fördelarna framhållas.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Ordet bör byts ut till ska under 2.4.9 Avveckling av parker och verk.

Furusjögruppen vill påminna om kommunens ansvar för vår framtid och att vår kommun ska vara attraktiv för boende och turister även i framtiden. Man pekar på vikten av att kommunen inte i onödan fördärvar närmiljön för nuvarande och kommande generationer. Att bygga vindkraftverk handlar om långsiktiga industrietableringar. Sverige producerar mer energi än vi behöver, den snabba utbyggnaden grundas inte på någon verklig efterfrågan. De efterlyser en regional fördelning av Riksdagens planeringsmål fram till 2020. Det är inte rimligt att utbyggnaden sker nästan helt på vindkraftsprojektörernas villkor och förslag. Man anser att vindkraftsutbyggnaden ska koncentreras till områden med begränsad konfliktgrad. Enligt länsstyrelsen regionala landskapsanalys saknas i stor utsträckning förutsättningar för tåliga vindkraftsetableringar i Härnösands kommun. De höglänta skogsområdena i den inre västra delen av kommunen är lämplig liksom havsbaserad vindkraftverk. Det ger en möjlighet att behålla kustlandskap, älvlandslandskap, det mosaikartade landskapet samt den kustnära kuperade skogslandskapet. Det är i dessa områden som huvuddelen av kommunens invånare lever. Tålighetsbedömningar måste ta hänsyn till det närliggande världsarvsområdet Höga Kusten. En alltför stor utbyggnad av vindkraften i anslutning till området kanske kan äventyra Höga Kustens status som världsarv. Lyssna på de närboendes berättigande oro för de visuella och ljus- och skuggmässiga belastningar som uppstår vid vindkraftsindustrier i närheten av platser där många bor.

Det ska vara betydligt mer än 1 km till närmaste fastighet. Avståndet måste i större utsträckning styras av aggregatens storlek och synlighet i landskapet samt ljud- och

---

skuggutbredningsbegränsningar med inlagda säkerhetsmarginaler. Vindkraftsbuller orsakar bullerstörningar redan vid nivåer under 40 dB(A) enligt oberoende forskning. Detta förskräcker sammantaget med störningar på grund av skuggor och landskapsbildens förändring. Ska sådant byggas in redan från starten vid nya industrietableringar? Försiktighetsprincipen bör gälla. Riktvärdet för acceptabel ljudnivå ska sättas till max 35 dB(A) vid fastighet. Att köra verken på reducerad effekt kan inte accepteras. Där skuggor kan uppkomma ska inte tillåtas att verken stängs av under vissa tider. Om det krävs är verken felplacerade och ska inte byggas där. I planen tas endast säkerhetsavstånd till väg upp men det kan även hända olyckor och haverier vid verken. De är övertygade om att värdet på många fastigheter kommer att sjunka om man uppför industrialanläggningar i nära anslutning till bebyggelse. Kommunen ska i högre utsträckning ta hänsyn till Landskapskonventionen för Europa. Både då det gäller utarbetandet av vindbruksplanen och i det fortsatta arbetet med tillståndsgivningar. En generell inställning är att inga vindkraftsanläggningar ska etableras i, eller i anslutning till de mer folkrika områdena som utgörs av kustlandskap, älvlandskap, det mosaikartade landskapet samt i det kustnära kuperade skogslandskapet. De etableringar som redan skett här får ses som avskräckande exempel och stå som symbol för kortsiktiga och "smarta" lösningar genomdrivna av vindkraftsoperatörer och lokalpolitiker.

Kommentar:

Buller som är kopplat till vindkraft är en viktig fråga och den påverkan detta har. Ambitionen vid framtagandet av planen har varit att minimera riskerna för påverkan för fastigheter och därför rekommenderas ett säkerhetsavstånd på 1000 meter mellan vindkraftverk och bostäder och en ljudnivå på högst 40 dB(A) vid bostadshus. Gräns mot närboende är skrivet som ett "bör" och vi ser ingen anledning att ändra på det. Där bostäder finns i vindskyddade lägen kan värdet behöva sänkas, liksom om markanvändningen anger friluftsliv. Det är inte möjligt att i en översiktsplan avgöra exakt hur höga ljudnivåer som kan tänkas uppstå på olika platser då detta bestäms av vilken typ av verk som placeras ut, vegetation, topografi och flera andra variabler. Ljudnivåer regleras alltid i vindkraftsärenden i tillståndsansökan eller bygglovs-hantering. En översiktsplan är vägledande och inte bindande.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Inga ändringar föreslås.

Härnösand Energi & Miljö är positiv till vindkraftsplanen och anser att områdena som definierats är de mest intressanta i dagsläget men i framtiden kan förutsättningarna förändras så att andra områden blir aktuella. Genom dialog mellan kommunen, exploitörer, markägare och berörda föreningar m. fl. finns goda förutsättningar för att de vindkraftsetableringar som realiserats kan skapa stora mervärden för kommunen och dess invånare. Detta måste i så fall hanteras på lämpligt sätt så att eventuella nya initiativ till vindkraftsetableringar inte i onödan försvåras av en antagen plan. Omvärldsbevakning samt kontinuerlig kommunikation med tänkbara exploitörer bör vara vägledande i de återkommande översynerna av vindkraftsplanen.

Kommentar:

Kommunen tackar för synpunkten.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Inga ändringar föreslås.

Föreslagna nya områden

Erling Nordle föreslår ett nytt område lämpligt för vindkraft. Området ligger vid Oringen väster om E4.

Kommentar: Området uppfyller inte grundkriterierna, utreds därför inte.

Inför antagande revideras planen enligt följande:
Inga ändringar föreslås.

Olämpliga områden

Folkpartiets yttrande överensstämmer i stort sett med det yttrande som inlämnades i samrådsskedet där det framgår att föreslagna områden öster om E4 inte ska ingå bland områden för framtida utbyggnad av vindkraft i Härnösands kommun.

Vindkraften i kommunen kan med fördel samlas i ett mindre antal större parker som inte är kustnära eller tätortsnära. Vindkraftverken genererar störande ljud, irriterande ljuseffekter, risk för iskast som på sikt kan innebära att större områden runt verken blir förbjuden mark att beträda. Det finns forskningsrön som visar att fåglar och fladdermöss har svårt att se vindkraftverkens propellrar från verk som finns i kustnära områden. Ledningsgator från verken kräver stora ytor som drabbar markägare oftast negativt. Om man samlar verken i större parker i stället för fler mindre krävs totalt mindre ytor för luftledning.

Kommentar:

Kommunstyrelsen tog 2009 ställning mot vindkraftsexploatering i området öster om E4 från Härnös norra spets och norrut. Område 6 på Hemsön har utgått ur vindkraftsplanen inför utställningen. En vindkraftsutbyggnad kan vara förenlig med och vara till fördel för det rörliga friluftslivet om det sker med stort mått av hänsynstagande. Skyddsåtgärder övervägs alltid under ärendehandläggning. Den forskning som finns till exempel angående fåglar och fladdermöss ska beaktas i samband med enskilda ansökningar.

Av kapitel 2.4 framgår tydligt att väg och el-dragningar orsakar stor påverkan på omgivande mark och vegetation.

Se även kommentarer revideringar till område 6 och 7.

Inför antagande revideras planen enligt följande:
Inga ändringar föreslås.

Del 2 Områdesvisa synpunkter

Område 1 Hästkullen, Område 2 Erik-Mats/Björklandhöjden, Område 3 Lillsela/Skälandssjön

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Kan vara lämpliga områden under förutsättning att man kan ta större hänsyn till permanent- och fritidsboende. Det kan lämpligen ske genom att områdesgränserna ändras så att det blir ett större avstånd till fastigheterna enligt Furusjögruppen.

Kommentar:

Se kommentaren sidan 5 stycket som börjar "Buller.."

Naturskyddsföreningen är oroliga för den störning som kan komma att ske på vår för landskapet speciella art, långskägglaven inom område 2 Björklandshöjden, detta är dessutom ett av få tysta områden som finns kvar.

Kommentar: Planförslaget redovisar redan att stor hänsyn ska tas till områden med skyddad natur och med höga naturvärden, inte minst vid arbete med väg- och nätanslutningar.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Inga ändringar föreslås.

Område 4 Furuhult

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Nya kunskaper om nyckelbiotoper har tillförts området sedan samrådet hölls. Parkutformningen bör ses över med hänsyn till detta enligt länsstyrelsen.

Kan vara lämpligt område under förutsättning att man kan ta större hänsyn till permanent- och fritidsboende. Det kan lämpligen ske genom att områdesgränserna ändras så att det blir ett större avstånd till fastigheterna enligt Furusjögruppen.

Lars Högberg upplyser om att det inom området finns ett så kallat kalottberg där högsta kustlinjen är tydligt markerad på 275 meters höjd. Detta är en unik geologisk lokal i Härnösandsområdet med stort pedagogiskt värde.

Kommentar:

Område 4 har också beskrivits i sin östra gräns med hänsyn till höga naturvärden. Om kalottberget Lars Högberg nämner är Höseberget är detta berg inom det område som undantagits.

Se kommentaren sidan 5 stycket som börjar "Buller.."

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Område 4 har beskrivits i sin östra del.

Område 5 Möckelsjöområdet**Sammanfattning av inkomna synpunkter:**

Eva Wallin och Lars Johansson beskriver med kärlek historien kring Östersjäländ 24:1. I dagsläget är det 20 personer uppdelade på sex familjer som samsas på torpet som fritidsboende. Fyra personer bor halva året på torpet. De har rustat och behållit torpet för att det är en underbar plats att vara på. Processen med byggandet av de fem befintliga verken gick dem förbi. Någon direktinformation från projektören fick de inte. Torpet ligger två km från närmaste verk. De störs inte ständigt av ljudet men de hör det alltid. Speciellt störande är det då det inte blåser nere hos dem men fortfarande blåser på högre höjder. Verken är inte vackra i landskapet. Förslag till att ännu större del av Möckelsjöområdet exploateras och med större verk, de södra och östra delarna, betydligt närmare fastigheten förskräcker. Att bygga fler än 20 stycken gigantiska vindkraftverk utöver de som redan finns i området betraktar de som en ren våldtäkt på deras bygd och även landskapet i stort. De kräver att avståndet till närmaste vindkraftverk måste vara mycket längre än den kilometer som skrivs i vindkraftsplanen dessutom är de oroliga för att fastighetsvärdet kommer att sjunka. Hela eller åtminstone den södra delen av Möckelsjöområdet tas bort eftersom det är uppenbart olämpligt för de som bor söder och öster om området.

Enligt Furusjögruppen är området olämpligt för vindkraftsutbyggnad. I anslutning till bland annat den gamla E4:an finns en mängd fastigheter, Att området skulle vara glest bebyggt håller man inte med om. Samtliga befintliga vindkraftverk i områdets östra del är mycket framträdande i landskapsbilden trots den ringa höjden, 125 meter. En ytterligare utbyggnad av flera verk på 200 meters höjd, ännu närmare bebyggelse är helt oacceptabel. Ljud- och skuggbildning kommer att påverka boende i Skog, Ytterskog och Vålånger, för dessa byar tillkommer också en oacceptabel visuell störning. Häckande lom sträcker på 50 – 150 meters höjd. Att bygga vindkraftverk runt hela Möckelsjön skulle effektivt stänga deras flyttvägar. Lämnar man öppet söder om Möckelsjön finns åtminstone en utfart för dem. Korp häckar på Oringsberget vilket inte framkommit vid tidigare inventeringar. Landskapets karaktär, sträckande fågel, närhet till bebyggelse, ett populärt fritidsområde, mycket talar för att det är ett mindre bra alternativ enligt Furusjögruppen.

Lars Högberg påpekar att vid redan gjorda exploateringar har ett antal kulturlämningar på Möckelsjöbergets krön sprängts bort utan föregående besiktning.

I anslutning till den befintliga vindparken Möckelsjöberget säger Stena Renewable att man planerar att etablera ytterligare 20 verk i anslutning till de befintliga, tillstånd för detta är inlämnat i februari 2012. Området ligger till stora delar inom område för vindkraft. Försvarets erinran mot att sammanfoga områdena 4 och 5 med hänvisning till sin verksamhet stämmer illa eftersom man godkänt placeringar även inom detta område. Enskilda placeringar inom stoppområdet kan alltså komma att accepteras även om Försvaret sagt nej till området i sin helhet, Stena anser därför att det vore värdefullt om det framgick av planen att kommunen är positivt inställd till vindkraft i området mellan områden 4 och 5. Vid etablering av vindkraft inom utpekade område bör placeringar även utanför området kunna godkännas om dessa placeringar

---

uppfyller kommunens kriterier. Om detta är kommunens intention bör det framgå tydligare i planen. Stena vidhåller i övrigt tidigare framförda synpunkter i yttrandet avseende samrådsversionen av vindkraftsplanen.

Kommentar:

Området har minskats ned i utställningshandlingen från samrådet. Minskningen skedde i den södra delen av området. 1 km som gräns mot närboende är skrivet som ett "bör" och vi ser ingen anledning att ändra på det. Frågan om konflikter med totalförsvarets intressen får hanteras senare i tillståndsprocessen. Exploatören får i sin kontakt med försvaret se till att enskilda verks placering inte kommer i konflikt med försvarets intressen. Det ingår inte i kommunens uppdrag eller riktlinjer att göra bedömningar av utpekade områdens ekonomiska hållbarhet.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Inga ändringar föreslås.

Område 6 Spjutås/Lomtjärnberget
Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen skriver: Kommunens bedömning att markanvändningen är förenlig med vindkraftsutbyggnad måste motiveras på ett tydligare sätt. I samrådsredogörelsen anges att en vindkraftsutbyggnad kan vara förenlig med och vara till fördel för det rörliga friluftslivet och att vindkraftsutbyggnad i området ska ske med ett stort mått av hänsynstagande till det rörliga friluftslivet och naturvärden i området. Vindkraften på Vårdkasen är ett exempel på hur en utbyggnad av vindkraft kan vara förenlig med och vara till fördel för det rörliga friluftslivet enligt kommunen.

De friluftskvaliteter i form av orördhets som området har i dagsläget kommer markant att förändras och försämrans vid en vindkraftsutbyggnad med ett omfattande vägnät. I vissa fall kan en ny anslutningsväg göra attraktivt område mer tillgängligt, men det bör inte blandas samman med ett vägnät som anläggs i ett tidigare obrutet område, som till sin karaktär kännetecknas av ostördhet och vildmarkskänsla. Det står i tydlig kontrast till områden i omedelbar närhet till bebyggelse, såsom Vårdkasenområdet som har karaktären av stadsnära motionsområde. Länsstyrelsen delar därför inte kommunen jämförelse med Vårdkasenområdet.

Spjutås/Lomtjärnberget tillsammans med Fälleberget och Värptjärn är ett område som i ett lokalt perspektiv har mycket höga nuvarande och potentiella friluftslivsvärden, där ett vägnät för vindkraftverk inte gagnar områdets kvaliteter. Obrutna, av skogsbruket lågt nyttjande, områden blir allt mer fåtaliga i landskapet i takt med fortsatt fragmentering. Om sådana områden är av särskild vikt för friluftsliv och sammanfaller med marktyper där spåren av vägdragningar är att betrakta som irreversibla, finns det anledning att noga analysera vilket nyttjande som är långsiktigt mest ändamålsenligt och hållbart. Fysisk exploatering av sådana områden får mer långsiktiga konsekvenser jämfört med motsvarande exploatering av redan hårt nyttjade marker som inte har samma friluftslivspotential och där markvegetationen snabbt återhämtar sig och döljer spåren av en eventuellt avvecklad verksamhet.

Per Lundgren tycker inte om tanken på att exploatera området vid Fälleberget och framhåller värdet av ett stort stadsnära område med inslag av vildmark. Det unika är att man inom en mils avstånd från centrum kan åka skidor ganska lång sträcka i ett område utan väg, över myr och hällemark och på vissa platser med fin utsikt mot havet, många nyttjar också området.

P-O Lindströms yttrande överensstämmer i stora drag med yttrandet till samrådet där han är emot exploateringen. Dock påpekar han att Spjutåsberget kan offras och då endast väster om befintlig skogsbilväg. Påståendet att "vindkraft kan vara förenligt med det rörliga friluftslivet" gäller inte denna typ av område där naturupplevelsen är viktigast. Han ifrågasätter samhällsnämnden och kommunfullmäktiges kompetens när det i utställningsversionen framgår hur känsligt området är. Möjlighet finns att skapa ett kommunalt naturreservat, särskilt med tanke på skogens begränsade värde i området. Vindkraftsprocessen är bakvänd, både lokalt och i riket. Självklart borde vindkraftsplan upprättas innan energibolagen kommer med sin avsiktsförklaringar. Prestige och kortsiktiga ekonomiska hänsyn får inte styra. Det går inte att återställa en utbyggnad, vägarna finns kvar. Värna vårt stadsnära friluftsområde med större naturupplevelse.

Margareta Sjölund skriver att det ideligen talas från politikerhåll om att vi tillsammans ska göra Härnösand attraktivt att bo i, så vi får folk att flytta in. Så går politikerna och föreslår stans finaste rekreationsområde att användas till hemska plåtvidunder. Fälleberget är det finaste området vi har. Låt det förbli orört! Argumentet att fler kan nå området via den nya vägarna är konstigt. Vem vill nå området, när det inte längre är lugnt där? Snurrorna syns lång väg! En stad vars utsikt fördärvad av snurror är inte attraktiv. Placera eländet långt från folk.

Sture Höijer refererar till sitt yttrande i samrådsskedet och framför att det är hans fortsatta uppfattning att ingen exploatering ska ske av område 6. Detta mot bakgrund av de stora natur- och friluftsvärden som området erbjuder, vilket även får gälla för vår i övrigt unika kustmiljö, som med alla medel måste skyddas från att förvandlas till industrilandskap av den art det nu är frågan om. Detta särskilt med beaktande av att dessa områden utgör de sista, relativt orörda miljöerna med terräng som är både lättillgänglig och stadsnära, men som ändå erbjuder en spännande vildmarkskänsla. Den påverkan som kan förutses, om förslaget realiserar, innebär inte enbart uppenbara störningar som buller, skuggbildningar, iskast och blinkljus, utan även ett ökat inslag av olika motor- och arbetsfordon, sommar som vinter. Sistnämnda problem finns även idag i form av skotrar och motorcyklar, men tack vare terrängförhållandena dessbättre i begränsad omfattning. Denna naturliga begränsning kommer dock att försvinna när det erbjuds fina till- och påfartsvägar, som med största säkerhet kommer att utnyttjas, om än måhända olagligt. Sture Höijer har ställt fyra följdfrågor angående exploateringen av området. Dessa frågor behandlas i tillståndsskedet (frågorna har skickats vidare till HEMAB).

Landskapets karaktär, sträckande fågel, närhet till bebyggelse, ett populärt fritidsområde, mycket talar för att området är ett mindre bra alternativ enligt Furusjögruppen.

Enligt Lars Högberg har en noggrann inventering gjorts av Läns museet Murberget som visat ett stort antal kulturlämningar.

Detta område känns fortfarande mycket beklagligt anser Naturvårdsföreningen. Exploateringen kommer att påverka det populära Fälleberget. I Härnösand har vi få tätortsnära skogar kvar vilka är viktiga rekreation mm. De tätortsnära skogarna som vi har kvar hotas antagligen av kalhuggning, eller känns riskfyllda (militärt område eller is från vindkraftverkens blad). Då känns det onödigt att även de tätortsnära skogarna som kommunen äger behöver exploateras. Föreningen vill ha fler tätortsnära skogar kvar, däribland räknas Fälleberget. Om verken kommer att påverka invånarnas besök i skog och natur, så känns det som ett högt pris att betala för att ha vindkraftverk inpå knuten synliga från E4. Fälleberget är också en viktig del i skolundervisningen.

Kommentar:

Markanvändningen för Spjutås/Lomtjärnsberget är i kommunens översiktsplan angivet som Skogsområde för friluftsliv. I översiktsplanen, kap 17, s 48, gör kommunen det övergripande ställningstagandet att frilufts- och rekreationsområden ska bevaras och utvecklas. Kommunen delar synpunkten att Spjutås/Lomtjärnsberget tillsammans med Fälleberget och Värptjärn är ett område som har höga nuvarande och potentiella friluftslivsvärden. Kommunens syn är att en varsam vindkraftsutbyggnad kan vara förenlig med det rörliga friluftslivets intressen. Vid en vindkraftsetablering i området Spjutås/Lomtjärnsberget kommer natur- och friluftsupplevelsen i området att påverkas. De friluftskvaliteter i form av orördhet som området har i dagsläget kommer delvis att förändras. Hänsyn till dessa kvaliteter tas bäst genom att vindkraftsetableringen koncentreras och lämnar så sammanhängande orörda områden som möjligt. Detta förtydligas under "riktlinjer och rekommendationer" för område 6.

Under "riktlinjer och rekommendationer" framhåller kommunen även att det vid val av tillfartsvägar och vid den exakta placeringen av vindkraftverken, ska tas hänsyn till de olika friluftshintresserna i området. Detta gäller såväl främjandet av sammanhängande orörda områden, som samordning med befintliga och potentiella friluftshintressen i området. I kommunens översiktsplan (kap 17, s 48 "Friluftsliv och rekreation") uppges att kommunen avser arbeta med att öka tillgängligheten till tätortsnära rekreationsområden. Till exempel bör förbindelserna utformas så att fotgängare och cyklister kan färdas mellan centrum och rekreationsområdena på ett trafiksäkert sätt. Området runt Värptjärn har sedan tidigare tillgänglighetsanpassats. Kommunen har för avsikt att ta fram en utvecklingsplan för Spjutås/Fälleområdet där nuvarande och potentiella friluftshintressen tydliggörs.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Kap 2.3.4 Rekreation och friluftsliv: Tillägg där vindkraftens möjliga påverkan på det rörliga friluftslivet förtydligas.

Under "riktlinjer och rekommendationer" för område 6 förtydligas vad som avses med hänsynstagande till natur- och friluftsupplevelsen i området.

Tillägg även att stor hänsyn ska tas till hållmarkerna i området.

Område 7 Lindom

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Sara Öhman ifrågasätter planeringen av vindkraft i Häggdånger. Hon har under många år varit med och utvecklat området och många familjer har flyttat dit. Nu känns allt arbete förgäves. Läget är intressant för de som pendlar till Sundsvall, Timråområdet. Det finns många planer på nya bostäder. Byskolan sjuder av liv. Självklart skulle en etablering av vindkraft påverka negativt. Varför bygga så nära bebyggelse? Hur kommer det att bli efter mörkrets inbrott, kommer det att blinka på samma sätt på andra ställen? Vindkraften skapar stora ingrepp och sår i naturen som är svåra att återställa. Härnösands kommun borde ha en hel plan och inte förstöra många områden genom att göra små vindkraftsparker här och där. Hela Häggdångerområdet har ett rikt och intressant djur och fågelliv, spännande fornlämningar mm. Har området undersökts ordentligt inför en vindkraftsetablering? Hon är även tveksam till Spanska Gamesa som exploitör.

John-Erik Westin påpekar att området omgärdas i samtliga väderstreck av mindre byar, vars miljö kommer att påverkas negativt av exploateringen. Området är lättillgängligt för människors rekreation och naturupplevelser. Miljöfrågorna i området är viktiga enligt miljöprövningsnämnden. Här finns en biotop som är unik och känslig för exploatering. Inom området har noterats fågelarter som är rödlistade och arter som är i riskzonen. Det finns många fornminnen i Häggdångerområdet som borde tilldelas ökat arkeologiskt intresse och fördjupad forskning, vilket även Lars Högberg informerat om.

En protestlista med 67 namn har lämnats in till kommunen där man säger nej till vindkraft på Lindomsberget.

Kommentar:

Vindkraftsverk syns mycket långt och en etablering medför nästan alltid en påverkan på landskapsbilden och för berörda människor i etableringens närhet. Påverkan på landskapet handlar huvudsakligen om relationen mellan människa och plats och hur boende/besökare upplever landskapet. Hur förändringen upplevs är individuellt och påverkas av personens relation till platsen, förväntningar på natur- och kulturupplevelser, samt individens inställning till vindkraft. Luftfartsverket kräver hindersmarkeringar i form av ljus på vindkraftsverk högre än 45 m. Ljuset kan upplevas som störande både dag- och nattetid. Konsekvenserna bör beskrivas i anmälan/tillståndsansökan. Blinkningarna bör synkroniseras inom en park och eventuellt mellan närbelägna parker. I planförslaget finns riktlinjer både gällande buller och avstånd till bostäder. Konsekvenser för natur och miljö är en del av den prövning som sker vid miljötillståndsansökan eller bygglov.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Området har beskrivits i sin norra gräns med hänsyn till höga naturvärden och närhet till bebyggelse.

Område Hemsön (området har utgått inför utställningen)

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Området har med hänvisning bland annat till landskapsbildens känslighet utgått. Länsstyrelsen påpekar att här finns redan fem verk på Skuruberget beviljade varför landskapsbilden hur som helst kommer att bli betydligt ändrad, ett vindkraftverk finns även strax nordväst om Dalom.

Anders Kempe ägare till ett flertal fastigheter på Hemsön ser skälet till att Hemsön lyfts ut från tidigare föreslagna version av vindkraftsplanen svårförståelig. Inga nya fakta finns som motiverar detta. Vindförhållandena är bra på Hemsön och befolkningen till stor del positiv till fortsatt vindkraftsutbyggnad så därför anser han att Hemsön ska kvarstå som möjlig plats för vidare vindkraftsutbyggnad.

Solvej och Claes Egnell anser att ställningstagandet i samrådsvisionen om Hemsöns lämplighet för etablering av vindkraft var naturlig mot bakgrund av att det på Hemsön redan finns två mindre vindkraftverk i drift, samt också tillstånd för uppförande av ytterligare fem verk, trots detta har området strukits i utställningsversionen. De har inte någon egen ekonomisk vinning av vindkraftsprojekt på Hemsön, men ser positivt på de ytterligare möjligheter till utveckling för Hemsön och dess invånare som en sådan här investering skulle bidra till.

En namnlista med 51 namnunderskrifter skickades in till kommunen i maj 2012 där man framför att man finner det egendomligt att införa restriktioner på ett område som redan är etablerat som lämpligt för vindkraft. De vill med skrivelsen protestera mot samhällsnämndens beslut och begär att frågan omprövas.

Torsten Norberg konstaterar med förvåning och besvikelse att Hemsön förutom redan tillåtna fem verk inte finns med som lämpligt område för vidare utbyggnad av vindkraft. Större delen av Hemsöborna är positivt inställda till vindkraft enligt namnlistan, vindförhållandena är bra, Försvaret har inga invändningar, berörda markägare positiva. Vad beror kommunens ställningstagande egentligen på? Han protesterar mot att området tagits bort och förhoppningsvis få en hållbar förklaring varför Hemsön inte längre är lämplig för vindkraft.

Odalholmen AB har med bestörtning tagit del av Samhällsnämndens beslut att inte tillåta utveckling av sitt vindkraftsprojekt på Hemsön. I april 2011 skedde ett möte med länsstyrelsen och Härnösands kommun där besked lämnades att inga hinder fanns för utveckling av vindkraftsprojektet på Hemsön. Fem nya verk har redan börjat byggas i enlighet med tidigare beviljat miljötillstånd. Hemsön har bra vindresurser och dessa bör i enlighet med miljöbalkens intentioner utnyttjas till fullo när området tas i anspråk för vindkraftsproduktion. Landskapsbilden runt Hemsön domineras i norr av Höga Kusten bron och i söder av stadsbebyggelsen i Härnösand. Det är därför ett obegripligt ställningstagande att ytterligare cirka fem verk skulle påverka landskapsbilden negativt. Innan man förvärvade marken på Hemsön hölls samråd och därefter regelbundna träffar med kommunen och övriga myndigheter för att stämma av inställningen till utvecklingen av den tillståndsgivna vindkraftsparken för totalt cirka tio vindkraftverk inom ett begränsat område på Hemsön. Odalholmen har agerat i god tro och successivt inventerat betydande belopp som riskerar att gå förlorad genom Samhällsnämndens nyckfulla hantering av frågan. Vindkraftutvecklingen är en samhällsnyttig och kapitalkrävande verksamhet som kräver förutsägbarhet, vilket i just detta fall inte kommit till uttryck.

Kommentar:

Vindkraftsutbyggnad på Hemsön är ingen okontroversiell fråga. Härnösands kommunstyrelse tog redan 2009 ställning mot vindkraftsexploatering öster om E4 från Härnös norra spets och norrut. Under processen med vindkraftsplanen

---

prövades detta ställningstagande på nytt genom att området Hemsön fanns med i samrådsversionen av planen. Efter samrådet togs området bort av samhällsnämnden i politisk enighet. Motivet var främst hänsynstagande till den för vindkraft känsliga landskapsbilden, brant kust- och skärgård. Härnösand vill profilera sig som skärgårdskommun och som porten till Höga Kusten. Kommunen gick nyligen in i ett omfattande projekt med syftet att främja skärgårdsturismen i regionen. Kramfors och Örnsköldsvik har tagit liknande beslut, att inte tillåta vindkraft i världsarvet. Som påpekats finns redan tillstånd för 5 vindkraftverk på Hemsön, något som inte påverkas av denna vindkraftsplan. Ytterligare vindkraftsexploatering i skärgårdsmiljön bedöms dock vara olämplig.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Inga ändringar föreslås.

Amanda Lind
Ordförande Samhällsnämnden
